

Onverwacht bezoek

Wat vertelt Lucas de vlucht van de bode Gabriël subtiel en spannend. In een langzame glijvlucht worden we meegenomen van God naar de aarde. Naar een klein landje dat als een knooppunt tussen oost en west en noord en zuid langs de Middellandse zee ligt. En dan naar het noordelijkste punt ervan, een uithoek, Galilea. Naar een stadje van bijna niets, Nazaret genaamd. Naar een jonge vrouw, een meisje nog, die verloofd is met een zekere Jozef uit het huis van David. En dan pas valt de naam van dat meisje: Maria, in het hebreuws Mirjam, zoals de zus van Mozes. Bij haar moet deze bode blijkbaar zijn. Een heel gewoon meisje, ook al bewaart haar naam de herinnering aan een grote vrouw uit een ver verleden. Dat verleden is voorbij, het land is bezet door de Romeinen. De tijden zijn zwaar en ieder probeert te overleven. In deze uitzichtloze situatie daalt een bode neer met een naam die verrassend klinkt: Gabriël betekent gabber-van-God. Zo iets als: compagnon, maat, makker van de Levende. Wat gaat hier gebeuren, als hoog en laag elkaar ontmoeten?

De Naardense bijbel vertaalt: 'Binnengekomen bij haar zegt hij (Gabriël): Verheug je, begenadigde, de Levende is met je!' Meestal wordt er vertaald: "En hij ging haar huis binnen". De bode komt keurig op bezoek in het huis waar Maria woont. Maar dat huis voegen de vertalers toe, want het staat er niet in de griekse grondtekst. De tekst is zo direct als de Naardense vertaling het vertelt. De bode komt bij Maria binnen, haar hele persoon wordt door hem aangesproken. Zij is in haar hele wezen geraakt: haar hoofd, haar hart, haar ziel en haar lichaam. De hele mens gaat open voor een ander die haar aanspreekt. En de boodschap die zij hoort is overdonderend: vreugde, gezien worden en aanwezigheid. Maria is geschokt en vraagt zich af wat deze begroeting betekent. Zij is geschokt omdat een vrouw niet door een onbekende man kan worden aangesproken. Dat is tegen de sociale code, zoals nog steeds in vele culturen. En de begroeting zelf. Dit kan niet over mij gaan. Ik een onbekend en onopvallend meisje aan de rand van het leven. Je bent aan het verkeerde adres, dit is te groot voor mij, hiervoor ben ik niet in de wieg gelegd! Dit is te veel van het goede, ik weet me hiermee geen raad. Beklemming belet haar te spreken. De bode ziet haar verwarring en angst en stelt haar gerust. Aandacht en nabijheid scheppen ruimte. 'Vrees niet, Maria, je hebt genade gevonden bij God'. En dan onthult de bode wat er gaat gebeuren: haar schoot zal ontvangen en baren een zoon en met die zoon zal het visioen van vele profeten in vervulling gaan. De troon van zijn vader David, koning over het huis van Jakob, een koningschap van recht en vrede zonder einde. In de grote geschiedenis begint de hemel opnieuw. Een twijg aan de dood lijkende stronk van heden en verleden.

En precies op het moment dat mijn nieuwsgierige en naar verklaringen hunkerende verstand begint te protesteren tegen deze prachtige maar tegelijk onmogelijke beloften en vergezichten, stelt Maria haar vraag. 'Hoe zal dit zijn, daar ik met geen man gemeenschap heb?' Hoe kan dit nieuwe begin, deze zoon, deze toekomst van gerechtigheid in godsnaam aanbreken zonder de intimiteit met een

man? Mooie woorden, hartverwarmende idealen, we zingen en bidden er elke zondag weer om, maar hoe worden ze werkelijkheid? Wat wil dit verhaal mij daarover zeggen? Het gaat langs de weg van binnenkomen. Oftewel van binnenlaten. Het gaat van buiten naar binnen. Laat ik mij raken door de werkelijkheid waarin ik leef en sta? Mag die ander mij als een jij aanspreken of is die ander een van de velen, waar ik iets mee moet? Gaat de deur van mijn hart open of blijf ik in mijn denkende hoofd zitten, dat alles wil begrijpen en organiseren? Laat ik mij raken? Durf ik mijn zintuigen open te zetten en het avontuur van de ontmoeting te laten gebeuren of blijf ik veilig in mijn denkende en controlerende hoofd zitten, terwijl mijn hand niet meer zonder telefoon door het leven kan? Wie zich laat raken wordt, net als Maria, bij een innerlijke bron gebracht waar nieuw leven opborrelt. Die bron draagt een oude naam: barmhartigheid. Tegenwoordig noemen we deze bron liever: compassie, mededogen. Barmhartigheid is een Naam voor God en voor de mens die leeft uit God. Het hebreeuwse woord voor barmhartigheid luidt: rachamim. En dat betekent : baarmoeder. En dat brengt ons bij een bron, een schoot, die elke vrouw en elke man in zich draagt en waardoor elke mens ten diepste gedragen wordt. De schoot van Abraham, waar de arme Lazarus wordt opgenomen en de schoot van Maria, waar de gezalfde, de Messias, op aarde komt. Het evangelie van Lucas gaat over deze barmhartigheid, deze warmhartigheid die als vrucht van de goddelijke geestkracht opnieuw begint te waaien op plaatsen en bij mensen, waar je het niet zou verwachten. Elisabeth, veelste oud, is al zes maanden op weg en Maria, nog veelste jong, overkomt het vandaag.

Met dit verhaal, dit bezoek van Gabriël, staan wij vandaag aan het begin van de advent. Vier weken vol drukte en voorbereiding. Terwijl de dagen steeds korter worden en de duisternis groter en langer, zoeken wij elkaar op en schuilen bij elkaar op zoek naar warmte en licht. Zal het ons lukken om in deze chaotische drukte en al dat voortijdige kunstlicht momenten van stilte toe te laten? Stilstaan om te luisteren naar signalen van het komende licht. De vaak duistere taal van ons lichaam en van ons innerlijk, ons hart, onze ziel, vraagt om gehoord te worden want in die duisternis zit licht verborgen zegt de engel. De taal van het hart en van het verlangen is zoekgeraakt in de veelheid van prikkels en drama's die ons elke dag weer bedwelmen. Wie durft dat nog, stilstaan bij wat is en bij een oud verhaal dat een weg wijst. Wat werd ik vrolijk, vorige week, wandelend door de stad op weg naar een bijeenkomst en denkend aan het verhaal van vandaag, toen mij deze regels invielen:

Het zal je maar gebeuren, dat je baarmoeder door de hemel wordt gekozen om draagmoeder van de komende Messias te worden. Een mens, man of vrouw, geroepen om medespeler en bondgenoot te worden van Gods bevrijding. Zo begint barmhartigheid te stromen in onze wereld. Wie is zij die zo fier zegt: Hier ben ik. Doe maar.

André Wesche

Gelezen: Lucas 1,26-38